

ACC. N:R

M. 12143:1.

L U F 84

DANSKT OCH SVENSKT

Ganska ofta reste personer från min trakt till Danmark för att taga arbete där. Och särskilt yngre personer både pojkar och flickor till Danmark och då speciellt dels för rensning och dels för upptagning av sockerbeter "Betor". En del reste om våren eller vid tiden för rensningen av betorna, och de stannade åtminstone en del av dessa arbetare och tog sig annat arbete över sommaren tills hösten kom, och tiden var inne för upptagningen av betorna började, medan andra endast arbetade under rensningen och sedan reste hem tills tiden kom för betupptagningen började. Vidare var det många andra personer som från min trakt reste till Danmark för att söka arbete där, såsom vid tegelbruk och dyligt. En person som hette Johannes Nickolausson från Kråkhult Hultsjö arbetade i Danmark vid ett tegelbruk, men var platsen hette har jag ej kunnat få reda på ty detta var i min barndom, men jag minns att han talade om att danskarna var mycket åskrädda, så att vid tred-
åskknallen så stannade tegelbruksmaskinerna, och arbetarna fick

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Luf 84
/

ACC. N:R M. 12143:2.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

avlägsna sig från fabriken.

Vad arbetet till betorna beträffar så fanns på 1880 talet vissa svenska agenter som reste omkring i socknarna där de hade vissa mottagningsplatser dit hugade personer fingo komma och anmäla sig. På min trakt var det en sådan agent som hette Ekenstam, och han hade varje vår möte i en gård i Fröderyd som hette Hörneboda där han som det kallades "stadde upp" danskarna kallade att "Fästa sig". Dessa betplockerskor som de allmänt kallades tjänade alltid efter den tidens penningvärde ganska bra med pengar, ty vanligtvis höllo de sig med maten själva och husrum fingo de för det mesta på arbetsplatsen. Arbetssättet kallades eller rättare räknades i "rutor" varför de togs med vissa "rutor" och på så sätt fick de arbeta som de ville och därigenom ta sig en viss frihet, fast de hade ju befäl över sig som såg efter att arbetet blev utfört som det skulle, dessa befäl kallades för "ladufogdar" detta har min faster berättat, ty hon arbetade ~~g~~ under sin ungdom med betarbete i Danmark, och var till och med en slags under-

2

2

ACC. N:R M. 12143:4,

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

gifte sig med danskar, och alla ovanstående flickor flyttade till Danmark och för alltid bosatte sig där, men några av dessa äro nu döda. Endast ^{två} ~~nå~~ person har jag från min trakt hört talas om som kommit från Danmark och bosatt sig i Sverige, den ene slog sig ned i Ingaboda Fröderyd, den andre inköpte en större herrgård i Myresjö som hette Rosenholm och han hette Harald Kjäär men båda dessa äro nu döda. Att några nya sedvänjor, klädedräkter arbetsmetoder, såsom jordbruk eller fiske, danska mejerister eller mejerskor har jag ej hört berättas om på min trakt.

Det enda som då det gäller matväg var en sorts pannkakor som de svenska flickorna hemförde från Danmark var som de kallade för "Ävelskivor". Vidare köpte flickorna en sorts träskor, vikta på klacken såväl som under själva foten "träet" var en liten träkloss omkring 2 c,m, tjock samt 4 a 5 c,m, lång vilken var påslagen vinkelrät mot själva träskon, fast dessa träskor blevo ju inte några vanor i Sverige. Några fäst seder som härstammade från Danmark har jag ej hört berättas om.

Vad som menades med "Helsinörsmössor" eller "Bornholmare" har

4

4

ACC. N:R M. 12143:5.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

jag ej hört något berättas om på min trakt.

Att tullen lurades förekom ju ganska ofta under 1880 och 1890 talet. Bland annat fick ju inte något dant bränvin föras över till Sverige, men som ovan nämnts så reste betplockare till Danmark och när de då reste hem så skulle de alltid hamed sig bränvin hem, och det berättas att från den tiden att särskilt flickorna smuglade sprit på så sätt att de band fast spriflaskorna emellan benen under kjolarna medan de passerade tullen, för att så fort de gått igenom tullen plocka fram flaskorna och lägga dem i sina koffertar. Att några varor skulle sänts till Danmark för försäljning har jag ej hört berättas om. Behandlingen av svens-karna i Danmark har jag ej hört annat än att de blevo väl behand-lade, och vad spraket beträffar gick det ju ganska bra på grund av att det var ju alltid många personer som reste dit år efter år regelbundet, och en del av flickorna ville nog ibland ståta med att tala danska när de kommo hem, fast den dialekten försvann rätt fort.

Lönåsa Hultsjö i mars 1952

Gale Sjögquist
GÅLE SJÖGQUIST

5.